BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

IMPLICAŢII ALE NEGOCIERILOR

MAREA BRITANIE – UNIUNEA EUROPEANA

Liviu Voinea – Viceguvernator
Valentin Lazea – Economist şef

Comitetul pentru Pregătirea Trecerii la Euro

23 februarie 2016

- În data de 2 februarie 2016 Preşedintele Consiliului European, Donald Tusk, a trimis şefilor de state şi de guverne din UE un proiect de Decizie care să reglementeze relaţiile viitoare dintre UE şi Marea Britanie, în cazul în care aceasta alege să rămână în Uniunea Europeană. Este important de subliniat faptul că, în cazul unei ieşiri a Marii Britanii din Uniunea Europeană (ca o consecinţă a votului cetăţenilor ei), Decizia respectivă nu se mai aplică şi nici nu va fi înscrisă în tratatele europene la următoarea revizuire a acestora. Acest fapt poate fi interpretat ca o descurajare pentru alte state membre să ceară un tratament preferenţial după modelul britanic.

- Decizia supusă dezbaterii Consiliului European are în vedere răspunsul UE la cele patru solicitări ale Marii Britanii, după cum urmează:
  - guvernanţa economică
  - competitivitatea
  - suveranitatea
  - beneficiile sociale şi libera circulaţie a persoanelor.

I. Comentarii generale

- În scrisoarea de înaintare a proiectului de Decizie, preşedintele Consiliului European, Donald Tusk, arată că propunerile acestuia, încercând să acomodeze solicitările Marii Britanii, nu se abat totuşi de la principiile fundamentale ale Uniunii. De fapt, nu numai Marea Britanie, ci toate celelalte 27 de state trebuie să se pronunţe asupra lor.

- *De facto*, asistăm (în cazul în care Marea Britanie alege să rămână în UE) la o împărţire a Uniunii în două niveluri/zone: un nivel interior, care va continua armonizarea mergând până la uniunea fiscală şi politică, respectiv un nivel exterior, compus din state care nu îşi propun cedarea suveranităţii, mergând chiar până la a reclama înapoi o serie de atribute care actualmente se exercită la nivelul Uniunii.

- Prin acest acord, Marea Britanie obține:

  - recunoașterea limitării procesului de integrare europeană politică și economică în ceea ce o privește;
  - o separare clară a regulilor, procedurilor și fondurilor pentru țările euro/ non-euro, în special în privința ajutoarelor financiare de urgență și a procesului de rezoluție a sectorului bancar;
  - o limitare severă a costurilor pe care un stat membru trebuie să le suporte în cazul imigranților.

- Ieșirea Marii Britanii din UE ar slăbi Uniunea. Rămânerea Marii Britanii în UE în condițiile negociate va slăbi, de asemenea, Uniunea, dar va conduce la necesitatea consolidării grupului țărilor dedicate proiectului european (zona euro + statele non-euro dispuse să semnalizeze o apropiere rapidă).

- În secţiunea privind guvernanţa economică din proiectul de Decizie (în Anexă) sunt unele prevederi clare, iar altele care sunt interpretabile şi, ca atare, necesită un plus de clarificare:

  1. Astfel, este stipulat dreptul statelor membre care deocamdată nu au adoptat euro să participe la procesul de adâncire al Uniunii Economice şi Monetare, dar, în acelaşi timp, obligaţia acestora de a nu crea obstacole statelor membre care doresc o integrare mai adâncă. Această formulare fără echivoc arată că statele care aleg să rămână în afara zonei euro nu vor mai putea să influenţeze deciziile acesteia nici măcar în maniera marginală care era disponibilă până în prezent.

  2. Se prevede dreptul statelor membre care au adoptat euro să îşi armonizeze mai deplin legislaţia bancară, prin intermediul legislaţiei secundare, decât statele membre care sunt în afara eurozonei. Astfel, o serie de prevederi, mai avantajoase sau mai dezavantajoase vor putea fi aplicate băncilor rezidente în statele non-euro, fără ca acestea să fi fost consultate la redactarea lor.

3. Se dă statelor non-euro asigurare explicită că măsurile de salvare a stabilităţii zonei euro nu vor presupune un efort bugetar din partea lor. Totuşi, este neclară şi va trebui lămurită precizarea următoare, conform căreia dacă totuşi bugetul UE (deci nu fondul ESM aferent eurozonei) va fi nevoit să intervină, statele contributoare vor fi despăgubite în mod corespunzător.

4. Se precizează în mod clar faptul că supravegherea, rezoluţia şi supravegherea macroprudenţială cad în sarcina autorităţilor naţionale, dacă statul membru nu este în eurozonă. Totuşi, este neclară şi va trebui lămurită prevederea următoare, potrivit căreia instituţiile UE vor putea interveni în oversight-ul macroprudenţial atunci când activitatea unei instituţii financiare dintr-un stat non-euro ameninţă stabilitatea financiară a Uniunii.

5. Se face referire la cadrul instituţional în care se vor lua hotărârile, respectând (aparent) dreptul tuturor statelor membre să participe la deliberările Consiliului Uniunii Europene, chiar dacă o parte dintre acestea nu vor avea drept de vot.

II. Implicații pentru România

- Devine evident faptul că statele membre din afara zonei euro, inclusiv România, nu mai pot interveni în procesul decizional care privește statele din zona euro.

- În eventualitatea unor dificultăți întâmpinate de statele non-euro privind balanța de plăți sau sectorul bancar, implicarea zonei euro devine discutabilă.

- Este neclar cum se vor reflecta aceste aspecte asupra guvernanței din statele non-euro, inclusiv asupra României (ex: Procedura de deficit excesiv, Procedura privind dezechilibrele macroeconomice, MTO, Two-Pack, Six-Pack). Este posibil ca toate aceste mecanisme să sufere corecții pentru a reflecta separarea clară euro/ non-euro.

- Prevederile Deciziei referitoare la ajutoarele sociale ar putea avea implicații pentru bugetul României dacă persoanele de naționalitate română care beneficiază în prezent de ajutoare sociale în UE sau care nu vor mai îndeplini condițiile de ședere în țările UE, vor fi nevoite să se întoarcă în țară. Atunci, bugetul va trebui să acopere o serie de cheltuieli suplimentare cu aceste persoane. De asemenea, vor fi implicații și pe remiterile românilor care lucrează în străinătate fără forme legale și care nu vor putea face dovada că își pot acoperi cheltuielile minime de existență.

- Compararea riscului bugetar ca statul român să intervină în procesul de rezoluţie al băncilor comerciale ca membru al Uniunii Bancare sau în afara acesteia depinde de o multitudine de factori precum:

  - ❖ probabilitatea de default a băncilor din eurozonă versus probabilitatea de default a băncilor din Romania;
  - ❖ gradul de adecvare a capitalului in băncile din eurozonă versus gradul de adecvare a capitalului în băncile din România;
  - ❖ gradul de acoperire a pierderilor bancare prin proceduri de bail-in (în eurozonă versus România);
  - ❖ nivelul creditelor neperformante ca procent din total credit (în eurozonă versus România);
  - ❖ raportul credite/PIB in eurozonă versus România etc.

$$\text{Risc bugetar} = f\left(P\,default_{R,E}\,;\, AK_{R,E}\,;\, Bail-in_{R,E}\,;\, \frac{NPL}{L_{R,E}};\, \frac{L}{GDP_{R,E}}\,;\, F.Instit_{R,E}\right)$$

unde:

$P_{default}$	= probabilitatea de default
AK	= adecvarea capitalului
Bail-in	= gradul de acoperire a pierderilor bancare prin proceduri de bail-in
$\frac{NPL}{L}$	= raportul credite neperformante/total credite
$\frac{L}{GDP}$	= raportul total credite/PIB
F.Instit.	= alți factori instituționali (de ex, Single Entry Point vs. Multiple Entry Point)
R	= România
E	= eurozona

- Având în vedere numarul foarte mare de variabile, riscul bugetar nu poate fi, practic, estimat cu precizie. Ca atare, decizia de aderare la Uniunea Bancară este una politică și se va lua în condiții de incertitudine și de risc.

- În acest context, ar fi de dorit ca România să facă o alegere clară privind strategia sa pe termen lung: fie ca membru al nivelului interior, integrat (atunci când va fi suficient de pregătită pentru aceasta), fie ca membru al nivelului exterior, independent.

- O decizie în sensul integrării, care părea evidentă în urmă cu câţiva ani, a devenit mai dificilă din cauza problemelor cu care se confruntă zona euro. Totuşi, punând în balanţă argumentele economico-financiare, geostrategice, psihologice etc., opţiunea continuării integrării europene pare, în continuare, mai atractivă pentru România decât opţiunea independenţei.

- Dacă aşa stau lucrurile, atunci ar fi indicat ca România să semnalizeze în mod clar organismelor europene dorinţa sa de continuare a integrării, inclusiv prin adoptarea la un moment dat a euro, chiar dacă starea eurozonei nu este actualmente dintre cele mai bune. Iar ca o precondiţie la aceasta, România ar putea să facă o opţiune clară privind participarea (sau nu) la Uniunea Bancară.

- După cum se poate observa, nici una din alegerile de mai sus (pro sau contra integrării continue; pro sau contra adoptării euro; pro sau contra intrării în Uniunea Bancară) nu sunt imperative. Totuşi, având în vedere dinamica probabilă a evenimentelor (separarea Uniunii Europene în două zone conceptual diferite), decizii pe aceste probleme vor fi necesare mai devreme decât se estima anterior. Respectivele decizii vor fi de natură politică mai degrabă decât tehnică, deoarece numărul foarte mare de variabile economice aflate în joc face dificilă o analiză pertinentă de tip cost-beneficiu.

- **În concluzie**, are loc o clarificare: o Europă cu două niveluri. Apreciem că devine necesară conturarea unei poziții de țară cu privire la opțiunea României: (i) de a face parte din grupul statelor euro când va fi pregătită, dar demarând procesul de aderare prin pregătirea unei foi de parcurs, sau (ii) de a rămâne în grupul statelor non-euro care au obligația de aderare la zona euro pe termen lung, dar care nu realizează demersuri în viitorul apropiat. Decizia e în primul rând politică și abia apoi economică și tehnică.

Vă mulțumesc pentru atenție!